

BESZÁMÍTÁSI KIFOGÁS – KÖZBENSŐ ÍTÉLET

Az elsőfokú bíróság az eljárás lényeges szabályait megsértette, amikor az alperes beszámítási kifogása tárgyában közbenső ítélettel döntött (Pp. 212. § (1) és 213.§ (3) bekezdés)

Győri Ítéltábla Gf.II.20.028/2006/5. szám

A felperes az alperes megrendelésére 2004. júniusában H. sörösüvegcímkék sorszámozását vállalta. Az alperes a munkát 2004. július 19-én kifogás nélkül átvette.

2004. júniusában az alperes felkérte a felperest a B. Sörgyár részére készülő sörösüvegcímkék sorszámozása tekintetében árajánlat adására. A felperes mintasorszámozást végzett, a több elkészült mintából az alperes a megfelelőt kiválasztotta, majd a munkát megrendelte. A 2004. július 10. napján kelt és a felek által megbízási szerződésnek nevezett megállapodásban a felperes 42 millió db címke sorszámozását vállalta az elfogadott minta szerint 0, 20 Ft/db + áfa áron.

A felperes 19.949.544.- db címke sorszámozását már elvégezte, amikor az alperes megrendelője hibát jelentett be: kifogásolta, hogy a címke felragasztását követően azon a sorszám olvashatatlaná halványul. Ezt követően a felperes újabb mintasorszámozást végzett, majd az alperes megrendelője részéről kiválasztott mintának megfelelően további 31.019.616.- db címkét sorszámozott.

Az alperes a felperes által két munkával kapcsolatban kiállított számlákból 12.649.193.- Ft-ot nem fizetett meg.

A felperes keresetében 12.649.193.- Ft díjtartozás, az egyes számlákban megjelölt fizetési határidőtől a kifizetésig járó késedelmi kamat, továbbá a perköltség megfizetésére kérte az alperest kötelezni. Álláspontja szerint a felek között megbízási szerződés jött létre, és a szerződésnek megfelelően az alperes által kipróbált, majd kiválasztott minta szerint a sörösüvegcímkék sorszámozását elvégezte. A gyártás során az általa készített sorszámozás az alperes által kiválasztott mintának megfelelt, szerződésszegést akkor követett volna el, ha a gyártás nem a minta szerint történik. A szerződés teljesítése során a megbízottól elvárt gondosságot tanúsította, a sorszámozásnak a végfelhasználó felé történő alkalmasságát nem szavatolta, már csak azért sem, mert a felhasználás körülményei előtte ismeretlenek voltak.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a felek között vállalkozási szerződés jött létre. A felperes a szerződés teljesítése során a felhasználás körülményeivel tisztában volt, és mint szakembertől, elvárható volt, hogy a címke felragasztása során jelentkező hatásoknak ellenálló, megfelelő festéket használjon. A felperes álláspontjától eltérően nem megbízási, hanem vállalkozási szerződést kötöttek, erre tekintettel a felperest „eredményfelelősség” terhelte. A felperes hibásan teljesített, mert az üvegre felragasztott címkéken a sorszámozás elhalványult, illetve a

sorszámok eltűntek. A hibás teljesítéssel a felperes neki kárt okozott, amelyet az alperes a felperes kereseti követelésével szemben az alábbiak szerint beszámítási kifogást terjesztett elő.

A felhasznált 10.500.000.- db címkével kapcsolatban a hibás teljesítésre figyelemmel 10 %-os árleszállítást érvényesített 184.140.- Ft összegben, a sörgyár által visszaküldött, fel nem használt címkével kapcsolatban az árleszállítás mértéke 323.250.- Ft. A sörgyár által visszaküldött címkékkel kapcsolatban az alperesnek különféle költségei merültek fel. Így a feldolgozási költség összege 6.667.491.- Ft, a szállítási költség 367.768.- Ft, a próbák költsége pedig 393.394.- Ft. A hibás teljesítéssel kapcsolatban az elmaradt haszna 770.270.- Ft. Így az alperes a beszámítani kért követelés összegét 8.706.313.- Ft-ban jelölte meg.

Álláspontja szerint a felperes 2004/51. sorszámú és 2.368.866.- Ft összegű számlája is - hibás teljesítés miatt - alaptalan. Az alperes a hibás teljesítésre figyelemmel a szerződéstől elállt, illetőleg – amennyiben a bíróság ezen érvelését alaptalannak ítélné – a hibás teljesítésre figyelemmel „100 %-os” árleszállítást kér.

A felperes az alperes beszámítási kifogásának mind jogalapját, mind összecszerúságát vitatta.

Az elsőfokú bíróság az eljárás során szakértői véleményt szerzett be, illetőleg tanúkat hallgatott meg, majd kizárólag az alperes beszámítási kifogásáról közbenső ítéletet hozott, amelyben megállapította: a felperes a 20.370.000.- db borsodi sörcímke sorszámozását illetően hibásan teljesített. A hibás teljesítésből eredő kárfelelősséget a felperesre terhesebb, 80-20 %-os arányban állapította meg.

Megállapította, hogy a 2004. július 10-én kelt szerződésben a felperes az alperes megrendelésére 42 millió db B. Sörgyár címke sorszámozását vállalta. A felperes 20.370.000.- db címke sorszámozását elvégezte, és abból a B.Sörgyár – az alperes megrendelője – 9.207.000.- db-ot fel is használt. Ezt követően a végfelhasználó sörgyár észlelte, hogy a címkék felragasztását követően azokon a sorszám olvashatatlaná halványult, illetve a sorszámok eltűntek, ezért a már legyártott 10.643.100.- db címke átvételét megtagadta. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a beszerzett szakértői vélemény alapján megállapítható, hogy a felperes hibásan teljesített (Ptk.305.§ (1) bekezdése), továbbá az is, hogy az alperes a Ptk.283.§ (1) bekezdése szerinti megvizsgálási kötelezettségének nem tett eleget, pedig a teljesítés hibás volta egy egészen egyszerű és költséget nem igénylő eljárással ellenőrizhető volt. Mindez azt is jelenti, hogy a hibás teljesítés az alperes részéről a végfelhasználónak történő továbbadás előtt megállapítható lett volna.

Az elsőfokú bíróság nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a szerződés vállalkozási, megbízási, vagy a két szerződés elemeit tartalmazó vegyes szerződésnek minősül-e, mert „a hibás teljesítés szempontjából ennek nincs jelentősége”. Mérlegelve a perben feltárt adatokat, „a hibás teljesítést döntően a felperes terhére

értékelte”, ezért kárfelelősségét, illetve a hibás teljesítésből eredő kárviselést a felperesre terhesebb 80-20 %-os arányban határozta meg.

Az elsőfokú közbenső ítélet ellen mindkét fél fellebbezett.

A felperes fellebbezésében a közbenső ítélet megváltoztatását és elsődlegesen a felperesi kárfelelősség megállapításának mellőzését, másodlagosan a hibás teljesítésből eredő kárfelelősség alperesre terhesebb, 80-20 %-os megosztását kérte. Fellebbezésében - az elsőfokú eljárás során már részletezett álláspontját megismételve - kifejtette, hogy a sorszámozás során a sörösüveg címke felhasználási technológiája előtte ismeretlen volt. Az alperes a ragasztóanyagot, illetve a felhasznált lakkot nem bocsátotta rendelkezésére, így előzetesen nem is vizsgálhatta a sorszámozáshoz felhasznált festékanyagnak és ragasztóanyagnak egymásra gyakorolt hatását. Az ajánlatkérést követően mintasorszámozást végzett, majd az alperesnek a mintát kipróbálásra átadta. A szerződés alapján a kiválasztott minta szerint a gyártásra vállalt kötelezettséget, márpedig az általa készített sorszámozás az elfogadott mintának megfelel. Helytelenül állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy a felperes által legyártott minták átadása kizárólag a színválasztásra, és nem annak minőségi kipróbálására irányult. Az elsőfokú bíróság nem a kereset jogalapjáról döntött, ezért kérdéses az is, hogy a perben közbenső ítéletet hozhatott-e.

Az alperes fellebbezésében a közbenső ítélet megváltoztatásával annak megállapítását kérte, hogy a felperes hibás teljesítéséből eredő kárfelelőssége teljeskörűen fennáll. Álláspontja szerint jogszabálysértően járt el az elsőfokú bíróság, amikor a felek által kötött szerződést nem vállalkozási szerződésnek minősítette. Az alperesnek mint megrendelőnek a felperes által végzett munka ellenőrzése nem volt a feladata, erre őt sem jogszabály, sem a szerződés nem kötelezte, így a kármegosztás alkalmazásának nincs helye.

A fellebbezések annyiban alaposak, hogy az elsőfokú bíróság lényeges eljárási szabálysértése következtében a közbenső ítélet érdemi felülbírálatra alkalmatlan.

A Pp.212.§ /1/ bekezdése értelmében a bíróság a per érdemében ítélettel határoz. Ha a keresettel érvényesített jog fennállása és a felperest ennek alapján megillető követelés összege (mennyisége) tekintetében a vita elkülöníthető, a bíróság a jog fennállását közbenső ítélettel is megállapíthatja (Pp.213.§ /3/ bekezdése). A bíróság azonban csak a keresettel, vagy viszontkeresettel érvényesített követelés tekintetében élhet a közbenső ítéletben foglalt döntés jogával. Beszámítási kifogás tekintetében ilyen határozat hozatalára nem kerülhet sor (Legfelsőbb Bíróság Pk.195. számú állásfoglalása). A bíróságnak a jogvita elbírálása során együttesen kell vizsgálnia mind a követelés, mind az ellenkövetelés megalapozottságát, és a bizonyítási eljárás eredményéhez képest kell állást foglalni abban a kérdésben, hogy a beszámítás folytán a felperes követelése egészben vagy részben megszűnt-e. (Ptk.296.§ (2) bekezdése).

Az elsőfokú bíróság az eljárás lényeges szabályait megsértette, amikor az alperes beszámítási kifogása tárgyában közbenső ítélettel döntött, ezért a Györi Ítéltábla az

elsőfokú bíróság közbenső ítéletét a fellebbezési kérelem, illetőleg a fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül a Pp.252.§ /2/ bekezdése alapján hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

Az ítéletábra a közbenső ítélet felülbírálata során észlelte, hogy a beszámítási kifogás körében az elsőfokú bíróság a tényállás tisztázási kötelezettségének ezidáig maradéktalanul nem tett eleget, az alperes a felperes kárfelelősségét (Ptk.310.§) megalapozó tényeket teljeskörűen elő sem adta (Pp.139.§). Az elsőfokú bíróság az előzetes tájékoztatási kötelezettségének sem tett teljeskörűen eleget a perben. A Pp.3.§ /3/ bekezdése értelmében a jogvita elbírálásához szükséges bizonyítékok rendelkezésre bocsátása – ha törvény eltérően nem rendelkezik – a feleket terheli. A bíróság köteles a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetőleg a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatni. A bíróság e tájékoztatási kötelezettségének a perben csak akkor tesz eleget, ha a felet nem általánosságban hívja fel a bizonyítás előterjesztésére, hanem konkrétan megjelöli a bizonyítandó tények körét is. A perbeli esetben az alperesnek a beszámítási kifogásával kapcsolatban nemcsak a kár összegét kell bizonyítania, hanem a hibás teljesítés tényén túlmenően a hibás teljesítés és a kár közötti okozati összefüggés fennálltát is. A kártérítési felelősség alóli kimentés körében pedig a felperest abban a körben terheli bizonyítási kötelezettség, hogy a hibátlan teljesítés érdekében úgy járt el, ahogy az adott helyzetben a gazdálkodó szervezettől általában elvárható.

Az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően a beszámítási kifogásban érvényesített hibás teljesítés elbírálása körében jelentősége van annak is, hogy a felek által megkötött szerződés a Ptk.398.§-ában szabályozott vállalkozási, vagy a Ptk.474.§-a szerinti megbízási szerződésnek minősül-e. Ennek vizsgálata során nem a szerződés elnevezésének van jelentősége, hanem a szerződés tartalmának, az abban foglalt jogoknak és kötelezettségeknek.